

یادداشت



اجرای عدالت اجتماعی در سایه سیاست‌های تأمین اجتماعی

علیرضا حیدری

کارشناس حوزه تأمین اجتماعی

تحقق سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی روندی مناسب داشته است. البته این بدان مفهوم نیست که تمامی منویات رهبر معظم انقلاب در این امر محقق شده باشد. علت این موضوع نیز عدم توانایی دستگاه‌ها و نهادهای متولی نظیر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیست. در واقع توانمندی و ظرفیت اجرای کامل مجموعه سیاست‌های اشاره شده وزارت رفاه وجود دارد اما تصور این است که به میزان لازم تصمیم‌سازی و اهتمام لازم برای حرکت در مسیر تحقق این موضوع در اولویت قرار نداشته است. در مجموع روند حرکتی، زمینه‌سازی و اقدامات مربوط به اجرای سیاست‌های کلی حوزه تأمین اجتماعی به شکلی پیش رفته که عملیاتی شدن قابل انتظار را موجب نشده است. حتی با توجه به وجود دانش اجرایی و بانک‌های اطلاعاتی مربوط به سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی، نبود اراده اجرایی لازم برای این مهم اصلی‌ترین مانع شکل‌گیری حرکت مناسب در اجرای این سیاست‌های بالادستی حوزه تأمین اجتماعی در کشور تلقی می‌شود.

اجرای این نظام چندلایه تأمین اجتماعی با استفاده از ظرفیت‌های موجود حوزه تأمین اجتماعی در کشور، با استناد به امکان تدوین و عملیاتی کردن قوانین و راهبردهای لازم در قالب سیاست‌های کلی و برنامه هفتم توسعه و احکام دائمی، این قابلیت را دارد که صندوق‌های مختلف بیمه اجتماعی را از وضعیت موجود خارج کند. سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، صندوق بازنشستگی فولاد، صندوق آینده‌ساز و تمامی سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی با بهره‌مندی از ظرفیت اشاره شده می‌توانند خروج از شرایط مذکور را تجربه کنند. هیچ دلیل قانع‌کننده و منطقی برای ارائه کمک‌های یارانه‌ای به برخی گروه‌های دارای توان مالی بالا نظیر دریافت کنندگان دستمزد معادل هفت برابر حداقل مزد تعیین شده در سال وجود ندارد. به عنوان نمونه در قانون تأمین اجتماعی سه درصد سقف و سه درصد کف هم داده می‌شود؛ در واقع از نظر مالی سه درصد سقف معادل تمام حقوق سه درصد کف است اما هم‌اکنون این کار در حال انجام است. به این واسطه نوعی از بی‌عدالتی در حوزه پرداخت‌ها در جریان است. به این علت که در قالب اقدام مذکور، به گروه‌های دریافت‌کننده حقوق بیشتر و افراد غنی‌تر از لحاظ مالی و درآمدی، یارانه بیشتری پرداخت می‌شود.

اکنون در ارتباط با توزیع هدفمند یارانه‌های پرداخت شده در اشکال مختلف به افراد، اقشار و گروه‌های اجتماعی، این نکته قابل توجه است که در حقیقت کمک‌های دولتی که گروه‌های برخوردار به شکل اقدام مختلف دریافت می‌کنند، به گروه‌های اجتماعی و افراد غیر برخوردار پرداخت نمی‌شود. مثال این نوع یارانه در حوزه انواع انرژی قابل اشاره است. موضوع اصلی این است که کمک‌های یارانه‌ای مذکور، به‌ویژه یارانه‌های حوزه انرژی که برخورداران اقتصادی از آن به شکل گسترده‌تری بهره‌مندند، از میزان کمک‌های ارائه شده در نظام تأمین اجتماعی بسیار بیشتر برآورد می‌شود. چاره‌اندیشی اساسی در ارتباط با توزیع درست یارانه‌ها و کمک‌های اجتماعی و اقتصادی دیگر به گروه‌های مختلف مردمی و برنامه‌ریزی مرتبط به این حوزه باید در دستور کار متولیان باشد. همه موارد مذکور در قالب نظام چندلایه تأمین اجتماعی و خروجی سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی قابلیت شکل‌گیری و اجرا دارد. البته اجرای یک بخش از قوانین و مقررات مربوط به نظام چندلایه تأمین اجتماعی و سیاست‌های کلی برعهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است و بخش دیگر به خارج از این دستگاه و نهادهای حوزه‌های دیگر مرتبط می‌شود. نکته اینجاست که علاوه بر وزارت رفاه، دستگاه‌های اشاره شده نیز باید در راستای تحقق سیاست‌های کلی و نظام چندلایه اقدامات لازم را انجام دهند. برای حرکت هدفمند به سمت عدالت اجتماعی، به یک بسته سیاستی جامع و کامل نیاز داریم. در این صورت فاصله اقتصادی اقشار مختلف جامعه به واسطه برخورداری عادلانه از منابع عمومی کشور، کمتر می‌شود. خروجی مجموعه اقدامات مذکور در راستای اسناد بالادستی اشاره شده منجر به ایجاد یک سطح رفاه قابل قبول و منطقی در جامعه می‌شود؛ به عبارتی نوعی از عدالت اجتماعی در ارتباط با آنان اجرایی می‌شود.

گزارش

دامون خداینده، رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با «آینه نو»، روند توسعه خدمات غیرحضوری و الکترونیک سازمان تأمین اجتماعی و افزایش تعداد سرویس‌های هوشمند در سامانه خدمات غیرحضوری این سازمان و برنامه کاربردی تأمین من را رو به افزایش دانست و گفت: «به واسطه گسترش خدمات الکترونیک، در حال حاضر ۱۶۰ میلیون مراجعه‌شکرای اجتماعی به شعب و مراکز درمانی تأمین اجتماعی در سراسر کشور کاهش یافته است.»

او درباره خدمات غیرحضوری جدید در سازمان تأمین اجتماعی افزود: «خدمات هوشمند و الکترونیک تأمین اجتماعی در گذشته با عنوان ۳۰۷۰ مطرح شد. امروز به واسطه تحولات حوزه هوشمندسازی و توسعه خدمات الکترونیک، در قالب خروجی ۵۹ خدمت غیرحضوری، نسبت به قبل کاهش بار بسیار قابل توجهی در حوزه مراجعه بیمه‌شدگان، مستمری‌گیران و مخاطبان این سازمان به شعب و مراکز درمانی تحت پوشش اتفاق افتاده است.»

چشم‌انداز افزایش خدمات غیرحضوری

خداینده توضیح داد: «بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده تا پایان سال جاری، مجموعه خدمات غیرحضوری قابل ارائه به جامعه ذی‌نفعان و مخاطبان سازمان تأمین اجتماعی به ۶۲ خدمت می‌رسد. سرویس‌های اضافه شده در سامانه خدمات غیرحضوری تأمین اجتماعی و برنامه کاربردی «تأمین من» به شکرای اجتماعی و ذی‌نفعان این نهاد بیمه‌گر ارائه می‌شود.»

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی همچنین ادامه داد: «تلاش سازمان ارائه سرویس‌های یکسان در سامانه خدمات غیرحضوری تأمین اجتماعی و برنامه کاربردی «تأمین من» است تا همه مخاطبان و ذی‌نفعان امکان بهره‌مندی از انواع خدمات موجود را داشته باشند.» او یکی دیگر از برنامه‌های سازمان تأمین اجتماعی در راستای ارائه بهتر خدمات در بستر تأمین اجتماعی هوشمند را همکاری با سازمان بیمه سلامت ایران برای یکپارچه شدن نسخه الکترونیک دانست و اضافه کرد: «این اقدام موجب می‌شود تا چند درگاه نسخه‌نویسی الکترونیکی نداشته باشیم و تنها از یک نسخه استفاده شود.»

پرداخت آنلاین کسورات بیمه‌شدگان در بخش بیمه تکمیلی

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی گفت: «در حال حاضر کار بزرگ‌تری در حال انجام است؛ در صورت همکاری بیمه مرکزی با سازمان تأمین اجتماعی، کسورات

بیمه‌شدگان در لحظه پرداخت در بیمه مرکزی مورد بررسی قرار می‌گیرد.»

خداینده یادآور شد: «نکته مهم دیگر ناشی از اقدامات مذکور این است که حذف فرایندهای کاغذی را در این ارتباط شاهد خواهیم بود تا بیمه‌شدگان دیگر نیازی به کاغذ مهرشده مربوط به رسید ویزیت پزشک نداشته باشند. همچنین برای بیمه‌شدگان امکان دریافت کسورات از بیمه‌های تکمیلی وجود دارد. مسئله حذف فرایندهای کاغذی موجود و الکترونیکی شدن فرایند پرداخت کسورات بیمه تکمیلی به بیمه‌شدگان کار بزرگی است و مزایای فراوانی برای جامعه بیمه‌شده به همراه دارد. با انجام این فرایند، ضمن مراجعه هر فرد بیمه‌شده به داروخانه و کسر حق بیمه پایه، هم‌زمان حق بیمه تکمیلی نیز از او کسر خواهد شد. این فعالیت یک اقدام بزرگ در حوزه بیمه‌شدگان تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی به شمار می‌رود.»

هوشمندسازی لیست حق بیمه کارفرمایان

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات بیان کرد: «طرح هوشمندسازی لیست حق بیمه کارفرمایان در ابتدا در یازده استان اجرایی شد که طبق برنامه‌ریزی‌های انجام شده، هفت استان دیگر هم تا پایان سال گذشته به جمع آنان اضافه شدند. در ادامه نیز موضوع هوشمندسازی لیست حق بیمه کارفرمایان با تلاش‌ها و برنامه‌ریزی انجام‌شده از خردادماه سال جاری در همه استان‌ها عملیاتی شد. البته در قالب برنامه‌ای دیگر، متمرکزسازی سیستم بیمه ظرف ۱۸ ماه در سازمان تأمین اجتماعی در دستور کار قرار دارد. سیستم بیمه در حال حاضر به شکل غیرمتمرکز فعالیت دارد و در صورت متمرکزسازی، اتفاقات خوبی در این حوزه رخ خواهد داد.» او همچنین گفت: «احتمالاً پس از متمرکزسازی سیستم بیمه، مسیر هوشمندسازی با سرعت بیشتری انجام خواهد شد و دیگر شاهد شعبه‌محوری و اتفاقات اینچنینی نخواهیم بود. به این واسطه دیگر تخلفات اتفاق افتاده را نخواهیم داشت و از همه موارد مربوطه جلوگیری خواهد شد.»

رضایت بالای کاربران تأمین من

خداینده با اشاره به اینکه توسعه خدمات غیر حضوری یکی از اولویت‌های سازمان تأمین اجتماعی است، گفت: «درگاه رسمی خدمات این نهاد بیمه‌گر به نشانی es.tamin.ir و اپلیکیشن «تأمین من» بستر اصلی ارائه خدمات غیرحضوری و هوشمند سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌شوند.» او اضافه کرد: «اجرای موفق طرح توسعه و گسترش خدمات غیرحضوری سازمان تأمین اجتماعی در سال‌های اخیر،

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی خبر داد

کاهش ۱۶۰ میلیون مراجعه به شعب تأمین اجتماعی به واسطه گسترش خدمات هوشمند

علاوه بر فعالیت سامانه خدمات غیرحضوری با ۵۹ خدمت، زمینه بیش از چهار میلیون نصب فعال اپلیکیشن «تأمین من» و ۳۰ میلیون ورود موفق به این برنامه کاربردی را فراهم کرده است. آمارها رضایت بیش از ۸۶ درصدی کاربران از این برنامه را نشان می‌دهد.»

این مقام مسئول در ادامه توضیح داد: «از دیگر دستاوردهای ارائه خدمات تأمین من، افزایش رضایتمندی مخاطبان، کاهش مراجعات حضوری به واحدهای اجرایی و بهبود و تسریع در فرایند ارائه خدمات به مخاطبان است. به دلیل بازخورد‌های کاربران، ارتقای سامانه خدمات غیرحضوری و تداوم توسعه در راستای افزایش دسترسی‌پذیری به خدمات غیرحضوری با اضافه شدن سرویس دیگری نظیر درخواست خرید خدمت سربازی، تقسیط و پرداخت بدهی و برخی خدمات دیگر در دستور کار قرار دارد. با افزایش تعداد خدمات برخط و غیرحضوری سازمان تأمین اجتماعی، نقش عامل انسانی در لایه اول در ارتباط و تعامل با مراجعان، کاهش یافته است.»

فراگیری لیست هوشمند در سطح کشور

خداینده ادامه داد: «برنامه‌ریزی برای اجرای طرح ارسال لیست هوشمند از سوی کارفرمایان، یکی از مهم‌ترین اقدامات سازمان تأمین اجتماعی در راستای هوشمندسازی خدمات است که در این دوره مدیریتی به صورت جدی مورد توجه قرار گرفت.»

او با اشاره به اینکه در حال حاضر پروژه لیست هوشمند در تمامی شعب سطح کشور تعمیم یافته، گفت: «هوشمندسازی لیست حق بیمه، مزایای متعددی نظیر تأثیر در کاهش اختلافات بین سازمان تأمین اجتماعی و کارفرمایان در زمینه مبالغ حق بیمه و جرائم مربوط به آن برای جامعه کارفرمایی به دنبال دارد.»

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی افزود: «پیش‌تر در مسیر پردازش برخط لیست‌های ارسالی حق بیمه کارفرمایان، کنترل‌های محاسباتی و فرایندی، بعد از ارسال و بدون حضور کارفرما بر روی لیست‌های دریافتی اعمال می‌شد که در بعضی موارد ایجاد بدهی یا اعمال جریمه برای کارفرمایان را به همراه داشت. اکنون کنترل‌های برخط در زمان تنظیم و ارسال لیست از سوی کارفرما اعمال و بازخورد به‌هنگام برای اصلاح اشکالات و نواقص احتمالی به کارفرما داده می‌شود.»

او در ادامه با بیان اینکه فرایند هوشمند ارسال لیست حق بیمه از ایجاد با انباشت بدهی و جرائم کارفرمایان جلوگیری می‌کند، افزود: «پرداخت برخط و آسان حق بیمه، جلوگیری از تضییع حقوق بیمه‌شدگان ناشی از خطای کاربری احتمالی، انجام برخط پردازش‌های لیست و مطلع شدن برخط کارفرمایان از

آمارهای سه ساله اخیر نشان می‌دهد

پرداخت ۱۴ هزار میلیارد تومان تسهیلات به بازنشستگان کشوری



۲۳۸ نفر از ذی‌نفعان صندوق بازنشستگی کشوری از وام‌های ضروری، ازدواج فرزندان و وام حمیاد (حمایت از پایان‌نامه‌های دانشجویی فرزندان بازنشستگان کشوری) بهره‌مند شدند. البته مسیر پرداخت تسهیلات در این صندوق همچنان ادامه دارد.

پرداخت ۱۸ هزار میلیارد تومان وام در سال جاری

برنامه راهبردی صندوق بازنشستگی کشوری برای ارائه خدمات در حوزه رفاهی و معیشتی به ذی‌نفعان به شیوه‌ای هدف‌گذاری شده تا این گروه‌ها پس از دریافت تسهیلات موردنیاز، توان بازپرداخت آن را داشته باشند. به همین منظور اقساط این گروه از جامعه هدف به صورت ۶۰ ماهه و متناسب با توان پرداخت جامعه بازنشستگی عملیاتی شده است. به این واسطه در حال حاضر هر بازنشسته برای دریافت مبلغ این میزان وام ضروری، ماهانه ۵۵۰ هزار تومان بازپرداخت را عهده‌دار است.

نتیجه پردازش‌ها و کاهش ازدحام در شعب و پیشگیری از معطل شدن مراجعان، از دستاوردهای اجرای این خدمت الکترونیک محسوب می‌شوند.»

خداینده اضافه کرد: «ایجاد نشدن بستانکاری‌های کاذب، جلوگیری از انباشت بدهی‌ها و جرائم پرداخت لیست، کنترل عناوین شغلی و ریزدستمزدها، کنترل میزان رشد دستمزدها و مزایای مشمول کسر حق بیمه و جلوگیری از بروز خطا و اعتراض کارفرمایان از دیگر مزایای عملیاتی شدن پروژه فهرست هوشمند حق بیمه به شمار می‌رود.»

اجرای نسخه الکترونیک پیش از الزام قانونی

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به پیشگامی تأمین اجتماعی در اجرای طرح ملی نسخه الکترونیک در سطح کشور، گفت: «یکی از پروژه‌های بسیار مهم و قابل افتخار این سازمان، اجرای طرح نسخه الکترونیک است. پروژه نسخه الکترونیک، سرافاز موضوع سلامت الکترونیک است. این پروژه شامل دو بخش نسخه‌نویسی و نسخه‌پیچی است و سازمان تأمین اجتماعی اولین نهادی است که در سال‌های گذشته و قبل از الزام قانونی در این زمینه، استفاده از نسخه الکترونیک را در مراکز درمانی خود آغاز کرد و بعدها آن را به مراکز طرف قرارداد نیز تسری داد.»

هوشمندسازی با رویکرد توسعه خدمات غیرحضوری

خداینده گفت: «طرح‌ها، اقدامات و دستاوردهای مرکز فناوری اطلاعات، آمار و محاسبات تأمین اجتماعی در مسیر دستیابی به سازمان هوشمند و الکترونیک و در راستای بهبود و تسهیل ارائه خدمات به شکرای اجتماعی، مبتنی بر رویکرد ایجاد و توسعه سیستم‌ها و سامانه‌های الکترونیکی و غیرحضوری، توسعه زیرساخت‌های سخت‌افزاری و ارتباطی و یکپارچه‌سازی و هوشمندسازی سیستم‌ها و سامانه‌هاست.»

او همچنین بیان کرد: «توسعه هوشمندسازی خدمات سازمان تأمین اجتماعی با ایجاد رضایتمندی برای ذی‌نفعان، مسائلی مانند شناسایی مطالبات سازمان به صورت فناوری محور، تسریع در وصول مطالبات و جذب منابع مالی، کاهش هزینه‌ها، صرفه‌جویی در مصارف، مدیریت منابع و بهبود شاخص‌ها و فرایندهای عملکردی را نیز به دنبال خواهد داشت.»

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی توضیح داد: «بر اساس رویکرد اشاره شده در راستای توسعه خدمات غیرحضوری تأمین اجتماعی، در سال جاری افزایش کمی و کیفی خدمات الکترونیک و استمرار توسعه مرتبط با این حوزه در دستور کار قرار دارد.»

بر اساس هدف‌گذاری انجام شده، صندوق بازنشستگی کشوری برای سال ۱۴۰۳ مبلغ ۱۸ هزار میلیارد تومان اعتبار برای پرداخت وام ضروری به بازنشستگان متقاضی اختصاص داده است.

هدف‌گذاری خدمات رفاهی در سال ۱۴۰۳

برمبنای هدف‌گذاری صندوق بازنشستگی کشوری در سال جاری، پرداخت وام ضروری، حمایت از پایان‌نامه‌های دانشجویی، خرید اعتباری و تخفیفی از فروشگاه‌های زنجیره‌ای، تسهیلات اعتباری خرید کالای ایرانی، طرح ضیافت برای اجرای طرح خرید اعتباری کالا با مشارکت بانک عامل و خدمات تخفیفی و تقسیمی بیمه ملت برای انجام بیمه‌نامه‌های بدنه، آتش‌سوزی، شخص ثالث، حوادث و عمر انفرادی برای بازنشستگان به این گروه از افراد تحت پوشش در نظر گرفته شده است.

این صندوق بیمه‌گر اجتماعی در ستاد و ۳۱ مدیریت مراکز استان‌ها به چهار درصد کل افراد جامعه خدمات بیمه‌ای و بازنشستگی ارائه می‌دهد. در حال حاضر بازنشستگان، از کارافتادگان، وراثت‌بگیر و شاغلان کسورپرداز جزو جامعه تحت پوشش صندوق مذکور هستند.

تازه‌ترین داده‌های آماری صندوق بازنشستگی کشوری در حوزه حقوق‌بگیران تحت پوشش حاکی است که تعداد یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر، مجموع افراد حقوق‌بگیر این صندوق بازنشستگی را تشکیل می‌دهند. این افراد یک میلیون و ۳۲۸ هزار و ۴۴ نفر بازنشسته، ۱۳ هزار و ۲۵۷ از کارافتاده، ۶۱ هزار و ۹۸۵ شاغل متوفی و ۲۳۵ هزار و ۸۸۱ بازنشسته متوفی را شامل می‌شوند. در حال حاضر بازنشستگان ۸۱ درصد، متوفیان ۱۸ درصد و از کارافتادگان یک درصد از افراد حقوق‌بگیر و بازنشسته صندوق بازنشستگی کشوری به حساب می‌آیند.